

Vláda ignoruje protesty univerzit, jejich zástupci nevědí, co si počít

5.2.2009 blisty.cz str. 0

Tomáš Koloc

Včera jsem se na své bývalé alma mater, na půdě Filosofické fakulty Univerzity Hradec Králové zúčastnil za Britské listy tiskové konference, která následovala setkání zástupců akademických senátů filosofických, pedagogických, teologických, uměleckých, humanitních, ale i lékařských, farmaceutických, přírodovědeckých, matematicko-fyzikálních, technických, právnických, a dokonce i ekonomických fakult českých univerzit. Předmětem jednání byl společný postup proti nebezpečí zavedení tak zvané Bílé knihy terciárního vzdělávání ministra Lišky, která se snaží o finanční a zájmové propojení českých univerzit se soukromou ekonomickou sférou a o "znormalizování" výstupů těchto fakult v zájmu chystaného propojení.

Na tomtéž místě se v říjnu minulého roku sešli děkané českých filosofických fakult, aby premiéru Topolánkovi a ministru Liškovi adresovali následující provolání: Apel Iniciativy děkanů filozofických fakult České republiky v souvislosti s vládním návrhem rozpočtu České republiky na rok 2009 a Bílou knihou terciárního vzdělávání

Děkaní filozofických fakult České republiky vyjadřují mimořádné znepokojení nad vládním návrhem státního rozpočtu, který viditelně podceňuje oblast vysokého školství. I v případě definované neoptimističtější varianty celkového navýšení o další dvě miliardy korun jde tento rozpočet reálně pod hodnoty rozpočtu za rok 2008. Tato skutečnost se projevila především v humanitních oborech, jež jsou z hlediska koeficientu ekonomické náročnosti dlouhodobě podceňovány. Pohybují se doslova na hraně udržitelnosti a již nyní jsou nuceny akceptovat masovost studia. Současně je však tento přístup - navyšování počtu studentů jako vládní priorita? primárně devalvován minimální finanční podporou, která se dále snižuje, reálně i nominálně. Humanitní obory jsou v důsledku stále vypjatější situace první, kterých se dotkne nutná redukce činnosti, směřující navíc k omezování některých oborů.

Děkaní filozofických fakult České republiky dále apelují na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, aby respektovalo nezastupitelnost humanitních a společenských věd, a tuto skutečnost zohlednilo v textu Bílé knihy - dokumentu reformy terciárního vzdělávání. V situaci, kdy je důraz kladen na spolupráci se soukromým sektorem, aplikovaný výzkum a komerční využitelnost absolventa, máme za to, že je podceňeno a prakticky nevnímáno studium a potřeba absolventa studií humanitních a společenských věd. Tato role humanitních a společenských věd v životě společnosti je ovšem neopominutelná. Dosavadní argumentace, že humanitním vědám bude věnována dostatečná pozornost až ve chvíli "uvolněných rukou" v ostatních oborech, u kterých existuje potenciál soukromé finanční podpory, nás nepřesvědčuje o systémovém přístupu. Apelujeme na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, aby byl tento přístup zřejmý a zřetelný ještě před přípravou paragrafovaného znění budoucí legislativní úpravy.

Zároveň upozorňujeme na nebezpečí plynoucí z nedostatečného respektování akademických svobod v souvislosti s návrhem změny způsobu řízení vysokých škol. Ten vychází pouze z teoretického modelu uplatňujícího se ve vyspělých zemích a nezohledňuje realitu české společnosti na počátku 21. století, ve které absentují přirozené vazby privátního sektoru na oblast zejména humanitního vzdělávání.

V Hradci Králové dne 22. 10. 2008

Za iniciativu děkanů:

Mgr. Petr Grulich, Ph.D. - děkan FF UHK Hradec Králové

prof. PhDr. Josef Krob, CSc. - děkan FF MU Brno

prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc. - děkan FF UP Olomouc

PhDr. Michal Stehlík, Ph.D. - děkan FF UK v Praze

Seznam děkanů vyjadřujících souhlas s apelem:

prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc. - děkan FF UP Olomouc

Mgr. Petr Grulich, Ph.D. - děkan FF UHK Hradec Králové

PhDr. Michaela Hrubá, Ph.D. - děkanka FF UJEP Ústí nad Labem
PhDr. Pavel Král, Ph.D. - děkan FF JČU České Budějovice
prof. PhDr. Josef Krob, CSc. - děkan FF MU Brno
doc. PhDr. Eva Mrhačová, CSc., děkanka FF OU v Ostravě
PhDr. Michal Stehlík, Ph.D. - děkan FF UK v Praze
prof. PhDr. Petr Vorel, CSc. - děkan FF U Pardubice

Komu:

Ing. Mirek Topolánek, předseda vlády ČR
Mgr. Ondřej Liška, ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Na vědomí:

Česká konference rektorů
Rada vysokých škol ČR
Zdroj: ZDE

Na tento apel nepřišla podle informací ze včerejší tiskové konference do dnešního dne ani z jedné uvedených adres odpověď!

Protože se mimo jiné jedná o snahu hrubě omezit pravomoc vysokoškolských orgánů (akademických senátů a rady vysokých škol) a umenšit jejich úlohu do podoby rozhodování o marginálních věcech typu stravování ve vysokoškolských menzách, sešli se tedy včera zástupci akademických senátů českých univerzitních fakult, aby stanovili společný postup ve věci školské reformy. Za účasti děkana FF UHK Petra Grulichy vyšlo ze setkání akademických senátů následující provolání Iniciativy pro vzdělanost:

Zakládající prohlášení

My, níže podepsaní, odmítáme způsob přípravy Bílé knihy terciárního vzdělávání jako nedemokratický. Samotnou Bílou knihu terciárního vzdělávání považujeme za nedostatečný a nebezpečný materiál pro kvalitu vysokého školství, ohrožující jeho demokratický charakter a nezastupitelnou funkci pro společnost. V této podobě ji pokládáme za nepřijatelné východisko pro tvorbu nové zákonné úpravy.

Protože nám záleží na osudu českého vysokého školství, žádáme, aby příprava věcného záměru zákona byla podrobena veřejné diskusi za široké účasti akademické obce. Je nezbytné, aby byla veřejnost o jeho tvorbě průběžně informována.

Při přípravě věcného záměru je důležité, aby byly zohledněny především tyto výtky vůči Bílé knize terciárního vzdělávání:

1. Snadná zneužitelnost: Omezením samosprávy vysokých škol se dává prostor pro prosazování politických a ekonomických zájmů nejrůznějších lobby, a to prostřednictvím instalovaných správních rad a Rady pro terciární vzdělávání. Rázně odmítáme omezování samosprávy vysokých škol.
2. Nerealizovatelnost: Chybí jasná představa o konkrétním procesu, jak dosáhnout cílového stavu. Popis návrhu reformy je tvořen souborem navzájem neprovázaných kapitol, a absence této představy činí celou reformu nevěrohodnou.
3. Krátkozrakost: Preference přímého ekonomického profitu před investicemi do rozvoje vědy a vzdělanosti je pro většinu oborů základního výzkumu likvidační. Útlum oborů s odloženou ekonomickou rentabilitou povede k dlouhodobému snížení konkurenceschopnosti české vědy a školství v evropském kontextu.
4. Klamnost: Návrh reformy vzbuzuje falešné naděje mezi uchazeči o kvalitní vysokoškolské vzdělání, protože zaměňuje kvalitu výuky s bezprostřední finanční rentabilitou. V praxi tak povede k poklesu úrovně absolventů a následně i ke snížení jejich hodnoty na trhu práce. Je třeba zajistit takovou reformu, která zpřístupní v co největší míře kvalitní vzdělání, nikoli takovou, která umožní nákup titulů.

5. Neufinancovatelnost: Návrh reformy nenabízí realistické řešení podfinancování vysokého školství. Zvýšení příspěvku ze státního rozpočtu se neplánuje a chybějící prostředky nemohou být vyrovnány pouhým zapojením soukromých zdrojů.

Vyzýváme proto nejširší akademickou obec, studenty, vědecké pracovníky a další občany této země, aby nás v naší snaze zabránit neuváženým a kontraproduktivním změnám v českém vysokém školství podpořili.

V Hradci Králové na Sněmu zástupců akademických senátů, dne 4. 2. 2009 Ludvík Václavek (FF UPOL), Ladislav Jakub (FF UPOL), Marek Hilser (1.LF UK) Tomáš Krejbich (VUT Brno), Petra Nováčková (VUT Brno), Marie Rakušanová (KTF UK), Josef Bartoň (KTF UK), Josef Straceny (PdF UK), Aleš Svoboda (FHS UK), Daniel Feranc (KTF UK), Josef Špaček (PF UK), Jakub Marek (FHS UK), Jan Touček (FHS UK), Marek Hodulík (PF UPOL), Pavel Himl (FHS UK), Richard Vodička (FMK UTB Zlín), Martina Šimůnková (TU Liberec), Zdeněk Plíva (TU Liberec), Pavel Sochor (PdF MU), Karel Bernášek (PdF MU), Petr Puttner (FPF SU), Miroslav Zeman (FPF SU Opava), Alena Macháčková (FT UTB Zlín), Michal Špaček (PdF UK), Petr Jedelský (PřF UK), Věra Němečková (FF UHK), Petr Christov (FF UK), Pavlína Springerová (FF UHK), Josef Šlerka (FF UK), Martin Veselý (FF ÚJEP), Jakub Pátek (FF ÚJEP), Irena Fialová (FF OU), Petr Rezek (FF UHK), Vítězslav Vilímek (FF OU), Pavel Zíkl (PdF UHK), Jiří Dolejší (MFF UK), Jiří Lipovský (MFF UK), Aneta Veselská (FHS UK), Richard Thér (FF UHK), Dušan Radvanovič (FF UK), Martin Opršál (HF JAMU), Jan Pícek (TU Liberec), David Solnička (PdF MU), Karel Punčocha (PdF MU), Vojtěch Mezera (LF UK HK), Miroslava Černochová (PdF UK), Jindřich Vanek (OPF SU), Jana Kotlářová (FaF UK HK), Samuel Zajíček (FF UK), Nikolaj Demjančuk (FSH ZČU Pizeň), Miroslav Joukl (FF UHK) Zdroj ZDE

Koordinační činnosti Iniciativy pro vzdělanost byli pověřeni
Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D., předsedkyně AS FF UHK
Mgr. Petr Christov, Ph.D., předseda AS FF UK
a Bc. Karel Bernášek, místopředseda AS PdF MU

Tito koordinátoři budou mít z úkol i přes nevíli státních orgánů navázat kontakty s MŠMT, vládou a školskými výbory za účelem schůzky s těmito orgány za kulatým stolem. To se jim ovšem povede jen v případě, že se chování státních orgánů změní. O nezodpovězené výzvě děkanů jsem již informoval. Když se někteří zástupci akademických senátů chtěli akreditovat na rozpravu o návrhu ministra Lišky, která se konala 3.11 minulého roku, nebylo na jejich dotaz vůbec odpovězeno.

Na tiskové konferenci zazněla citace ze zprávy OECD, která považuje české vysoké školství za vhodný objekt lobbingu. Mluvilo se také o manipulativním záměru některých formulací Bílé knihy terciálního vzdělávání, proti kterému se tým vzniklý na Univerzitě Karlově snaží postavit svůj právě vznikající alternativní swat analýzy.

MŠMT sice v dubnu tohoto roku pořádá konferenci o humanitních oborech, vzhledem k tomu, že ve stejné době má už být připraven návrh znění reformního zákona, považují však zástupci Iniciativy tuto konferenci, v souvislosti s jejím načasováním, za účelový alibistický krok ministra Lišky.

Na přímou otázku jaké další kroky budou následovat, nebudou-li státní orgány ochotny se zástupci Iniciativy pro vzdělanost jednat, ovšem zástupce akademiků jasně neodpověděl?